

SCHETSONTWERP GEMEENTEHUIS ZOERSEL

19.06.2003

DRIESEN-MEERSMAN-THOMAS architecten
Bureau Bouwtechniek voor Architectuur bvba

INHOUD

Inleiding

- 1 Uitgangspunten en ontwerpopties op basis van de projectdefinitie**
- 2 Culturele duurzaamheid en aanpasbaarheid**
- 3 Kunstintegratie**
- 4 Schetsontwerp**
- 5 Structuur, organisatie en planning werkproces**
- 6 Raming, voorstel en planning kostenbeheersing**
- 7 Samenwerkingsverbanden**
- 8 Bureaupresentaties**
- 9 Referentieprojecten**

INLEIDING

Dit dossier handelt over de uitbreiding van een karaktervol gebouw in een specifiek parklandschap.

Wanneer we ons inleven in een gemeentebestuur als bedrijf, worden we ondergedompeld in haar functionele en ruimtelijke logica, en dan is de conclusie vlug gemaakt dat dit kasteel totaal ongeschikt is voor een flink deel van haar huidige functies.

Hiertegenover staat dat de fascinatie voor een 19de eeuws kasteel en haar architectuur op een (wat subversieve) houding berust die balanceert tussen de onvermijdelijke rationaliteit met haar wetmatigheden, en een triviale retoriek of obscure sentimentaliteit.

De zorgzame architect-ontwerper zal zich in dit project niet vrij bewegen. Onafgezien van een appreciatie, zal inderdaad altijd rekening gehouden moeten worden met dit patrimonium.

Creatief omspringen met (ruimtelijke) beperkingen kan tot voldoening leiden. In sommige gevallen houden deze keuzes nauwelijks een 'verbetering' of vergroting in, de ruimtelijke organisatie en logica in haar totaliteit wordt echter sterk verbeterd. Deze overweging is belangrijk omdat dit een tegenspraak kan inhouden met de projectdefinitie.

Deze problematiek vormt naast de aspecten van veiligheid en regelgevingen een van de meest intensieve delen van een studiefase. Het vergt een optimale samenwerking tussen de opdrachtgevende overheid en de leden van het studieteam. Deze laatsten hebben het profiel en de ervaring om zowel professioneel als creatief complexe problemen te kunnen behandelen. De bureaus hebben de gewoonte om onder tijdsdruk te functioneren, en met budgettaire beperkingen om te gaan.

De hierna geformuleerde aanbevelingen werden grondig overwogen. Ze kunnen de basis vormen tot een inhoudelijke discussie en kunnen afgewogen worden naar hun haalbaarheid.

1 UITGANGSPUNTEN & ONTWERPOPTIES OP BASIS VAN DE PROJECTDEFINITIE

De projectdefinitie vraagt naar een scenario waarin het huidige gebouw op een adequate wijze uitgebreid kan worden met een gebouw van ongeveer dezelfde oppervlakte. Als een belangrijke parameter werd opgegeven dat bepaalde zichtlijnen doorheen het parklandschap moesten ontzien worden.

Het rechthoekig grondplan van het kasteel is in hoofdzaak symmetrisch van opbouw, de symmetrie-as bevindt zich loodrecht op de lange zijde, en vormt tevens de gebruikelijke hoofdzichtas in het halfopen parklandschap. De asymmetrie van het gebouw wordt veroorzaakt door het torenmassief aan de westgevel die ingesloten wordt door een compact geheel van boomkruinen die bijna even hoog reiken. De onbeschutte en vlakke oostgevel daarentegen biedt weinig contrasten en wordt bovendien ontsierd door een buitenvluchtrap.

Het nieuwe diensten-gebouw zal niet voor representatieve doeleinden gebruikt worden en wordt bij voorkeur fysisch verbonden met het huidige. De enig mogelijke situering van het gebouw is ofwel naast de oostgevel ofwel naast de westgevel. Beide opties werden afgewogen. De uitbreiding aan de 'open' oostgevelzijde biedt evidente voordelen.

En toch : De typologie van het kasteel met de oprijlaan, het landschap, de zichtlijnen, de circulatie van de bezoeker, de situering van de parking, ... hebben ons doen besluiten het gebouw aan de westgevel te 'binden' en er een samenhang mee te zoeken, zelfs indien hiervoor een redelijk groot aantal van de mooie hoogstammen dient te worden gekapt.

Het zijn gelijkwaardige actoren in een dialectisch spel, het nieuwe volume blijkt immers te groot om als louter ondergeschikt aan het bestaande behandeld te worden. Een bedachtzame architectuur zal een evenwichtige confrontatie aangaan met dit stug stuk geschiedenis. Ons voorstel is een eerste worp, een bijna intuïtieve daad, en is dus geen afgerond voorstel. Het gebouw zou er als een groot en redelijk donker massief in het park liggen, zich aanpassend aan de site, aan de boszijde compromisloos geopend, en aan de andere zijden eerder omsloten.

De buitenmuur van het hoge gelijkvloers is aan de zijde van het kasteel omgeplooid om (door)zichten te begeleiden of te vergemakkelijken. Dit geknikt tracé volgt de huidige grens van de bomen en rododendrons. Dit is vooral belangrijk aan de zuidzijde omdat de lengte van het nieuwe gebouw daar de zichtlijnen vanuit het kasteel kan belasten.

Het gebouw heeft zijn lengteas immers loodrecht op die van het kasteel, de lange en volledig open westgevel richt zich volledig naar de in grote getale overgebleven bomen. Uit de omgebogen enveloppe van glas en betonplaten aan de kasteelzijde richt zich een gesloten (donjon)volume op dat naar de kasteeltoren overheelt. Het dissonant en de paradox in deze volumetrie, bekomentarieert de wat lusteloze uitstraling van het kasteel in haar geheel.

Omdat er gebouwd wordt op een deel van het donkere bos, willen we dat bos misschien ook wel simuleren, en dan wordt dit hele discours enkel beheersbaar onder de voorwaarde van een doorgedreven eendheid van materialen : aan de buitenzijde zien we donkere (blauwachtige) platen in architectonisch beton met verticale voegen op 80cm breedte, gemoffelde stalen raamprofielen, en glas. De verbindingsbrug wordt met staalplaat afgewerkt.

De binnenwanden, kolommen, balken en plafonds worden bepleisterd en geschilderd, de vloeren kunnen variëren van grote cementdals (50x50cm) op de benedenverdieping, granitotegels en parket op de eerste verdieping en linoleum op de tweede verdieping. Deze afwerkings-materialen zijn dus standaard en economisch, enkel de vergaderzaal impliceert een wat duurere afwerking (parket en akoestische gipskartonplaat). Dit staat in scherp contrast met de hoge kost van de gevelafwerking, aangezien we een hoogwaardige tectoniek voor de beschuttende schil als voorwaarde beschouwen om een relevante relatie met die minutieuze gevelarchitectuur van het kasteel te kunnen realiseren.

Het onthaal en de diensten die belangrijk zijn voor de onmiddellijke dienstverlening (Burgerzaken en Welzijn) bevinden zich op het gelijkvloers in hoge beglaasde ruimten met

onbelemmerde uitzichten. De grote stemmige vergaderzaal en de refter met keuken werden op de verdieping gesitueerd, naast 2 (rook)terrassen. De huidige kantine in de kelder van het kasteel mag dan nu een bepaald karakter bezitten, deze ruimte lijkt ons beter geschikt om voortaan een deel van het archief te bevatten. De keuken naast de vergaderzaal biedt bovendien enkele voordelen voor ontvangsten ed.

Op de 2de verdieping tenslotte worden de kantoren van de technische dienst en de dienst stedenbouw gehuisvest met een vlotte verbinding naar het kasteel.

Het nieuwe gebouw bezit een lift, een ingekokerde trap en een buitenvluchttrap. Een beperkte technische verdieping werd toegevoegd, het gebouw is gedeeltelijk onderkelderd.

Voor het grote en schuin geplaatste raam in de oostgevel werd buitenzonwering voorzien, de grote glapartijen in de westgevel beschouwen we voorlopig als voldoende beschut door de bomen die we zo dicht mogelijk bij het gebouw trachten te behouden.

De gevraagde oppervlaktes werden gerealiseerd, zie tabel in bijlage. Bij verdere studie zal het gebouw verkleind kunnen worden, wat de volumtrie uiteraard vergemakkelijkt. Het leek ons nu beter een groot voorstel te presenteren.

Het gebouw wordt met het kasteel verbonden dmv een loopbrugconstructie op 2 verdiepingen, eventueel kan de verbinding op de tweede verdieping weggelaten worden, afhankelijk van de functies van deze verdieping in het kasteel.

We doen op dit ogenblik geen uitspraak over interventies in het kasteel zelf, bijvoorbeeld aangaande de huidige lift en het smalle 'open' trappenhuis ernaast. We hebben hiervoor op dit ogenblik namelijk te weinig gegevens. De voorgestelde situering van het ingekokerde trappenhuis in de nieuwbouw aan de verbidingsbrug, refereert naar een mogelijke uitweg in deze problematiek. Hetzelfde moet gezegd worden over de dimensionering van de brug en de precare aansluiting van deze constructie met de neo-gotische (neo-tudor) gevel van het kasteel, waarvan de erker, lijsten en consoles eerst aan een detailonderzoek zullen onderworpen moeten worden.

2 CULTURELE DUURZAAMHEID EN AANPASBAARHEID

Het belang van duurzaamheid is in het voorstel voor de verbouwing en uitbreiding van het Gemeentehuis Zoersel vanzelfsprekend.

Het huidige kasteel-gebouw heeft zijn fysieke en culturele duurzaamheid bewezen. Het voorstel is er op gericht om het gebouw integraal te behouden zowel materieel als inhoudelijk, behoudens enkele interventies ter plaatse van de huidige lift en trappenhuis en de aansluiting ter plaatse van de gevel.

De historiserende architectuur en haar specifieke inrichting worden als dragers van status en symboliek opnieuw volledig getoond. De nieuwbouw staat toe dat het 19de eeuwse gebouw een meer passende representatieve functie kan gaan vervullen. Door de milieubewuste technische installaties kunnen de lokalen er voldoen aan de huidige comforteisen.

Essentieel in dit dossier is het aanzienlijke nieuwbouwgedeelte dat de uitwijkmogelijkheden gaat bieden. Dit deel wordt ontworpen in dialoog met het bestaande, doch met een uitgesproken karakter. Deze eigenzinnigheid moet de uitdrukking kunnen betekenen van een eigentijdse vergader- en werkomgeving met een grote aandacht aan dienstverlening en toegankelijkheid. Het nieuwe gebouw omvat hoofdzakelijk ontvangstruimten, vergaderruimten, kantoren, en verblijfsruimten.

Ondanks dat het volume contrastrijk gekneed is, en de buitenhuid scherp geplooid wordt, zal de opbouw eenvoudig en rationeel blijven, met basis-overspanningen van 640cm. Deze structuur kan eventuele wijzigingen in het programma opnemen. Muurvlakken en glaspartijen laten de

werknemer genieten van overvloedig daglicht en van georchestreerde zichten op het park, het bos of het kasteel, dingen die in het oude gebouw moeten gemist worden. Anderzijds zal de bezoeker tussen de dichte begroëing een levendig hedendaags bedrijf kunnen herkennen.

3 KUNSTINTEGRATIE

Het belang van een geïntegreerd kunstintegratieproject in een gemeentehuis hoeft geen betoog. Het gemeentehuis is de instelling bij uitstek waar het contact tussen overheid en bevolking plaatsvindt.

De positieve ervaring van het dossier UFSIA doet ons opteren om in eerste instantie een aantal kunstenaars tegen vergoeding een voorstel te laten uitwerken, om vervolgens met een werkgroep te beslissen over het al dan niet realiseren van één of meer van de door deze kunstenaars voorgestelde werken.

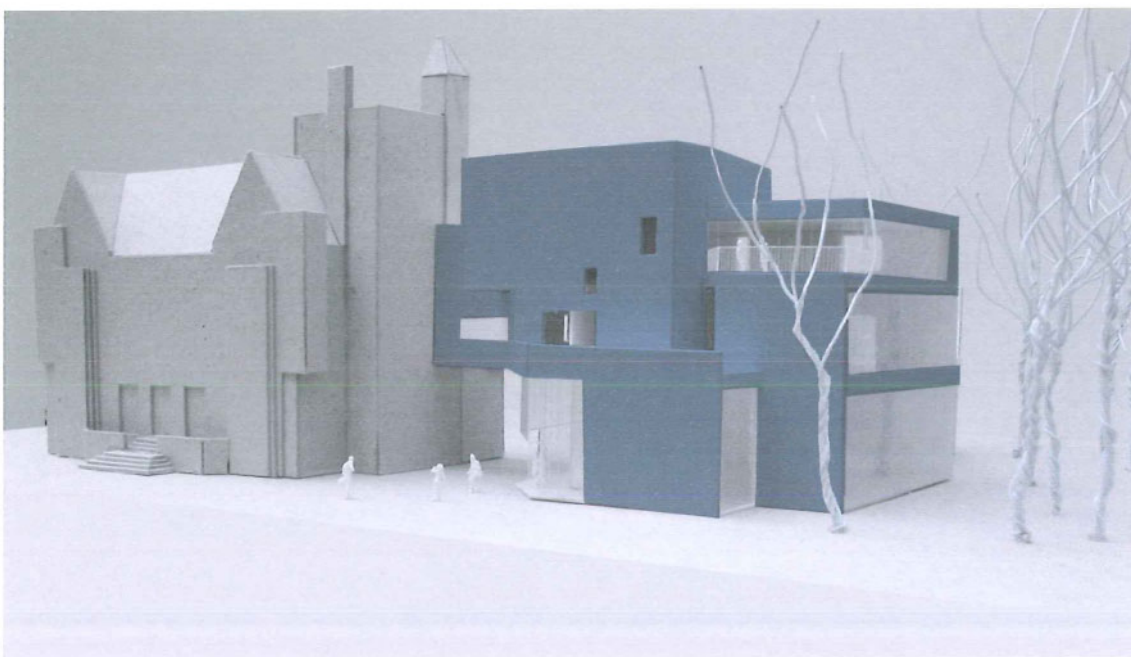
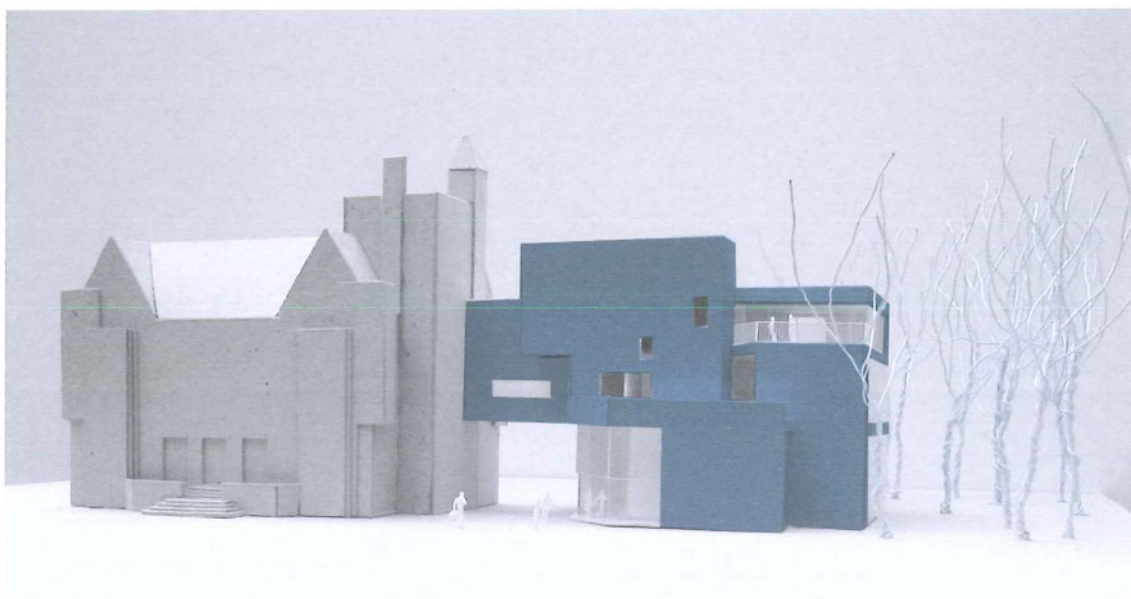
Dit kan gebeuren onder een curatorschap, we denken dan bv aan Moritz Küng.

4 SCHETSONTWERP

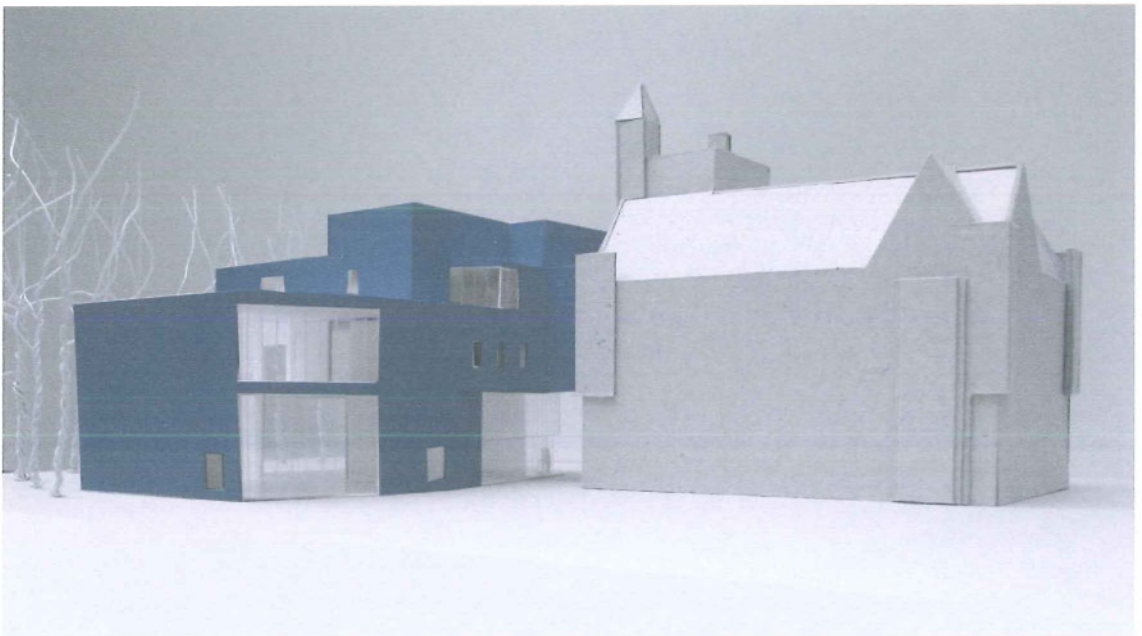
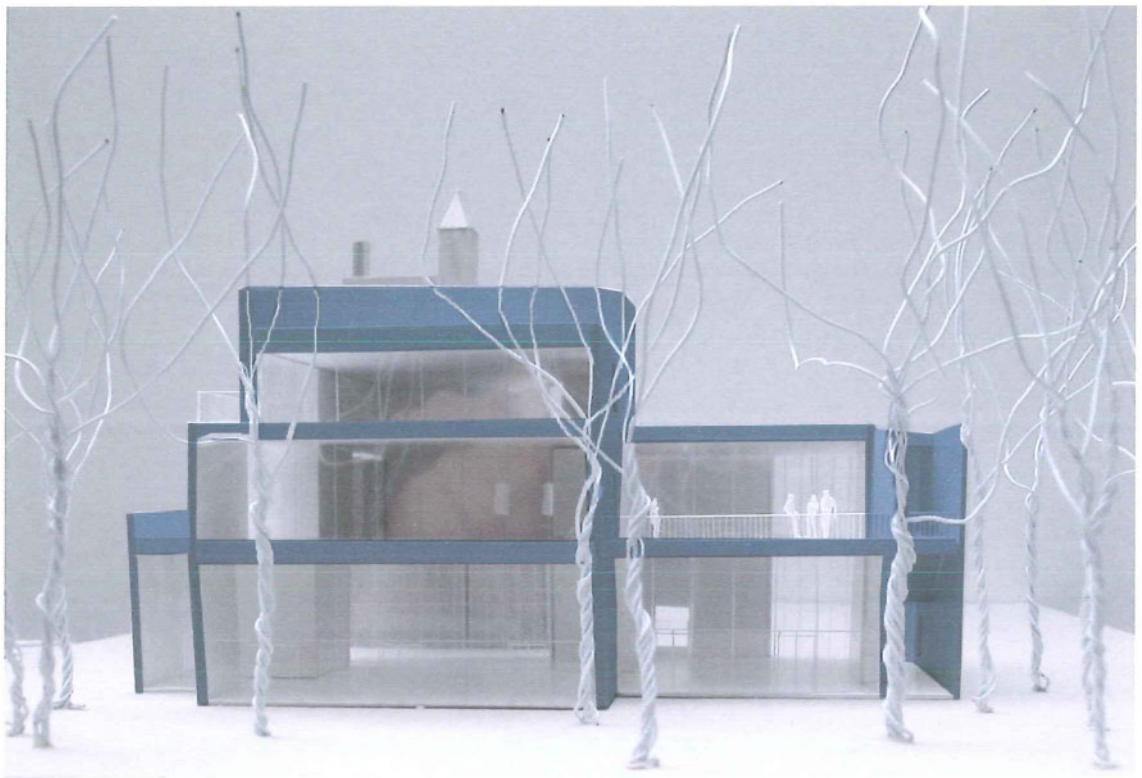
in bijlage

Overzicht Ontwerpprogramma
verbouwing gemeentehuis Zoersel
Overz. elementen

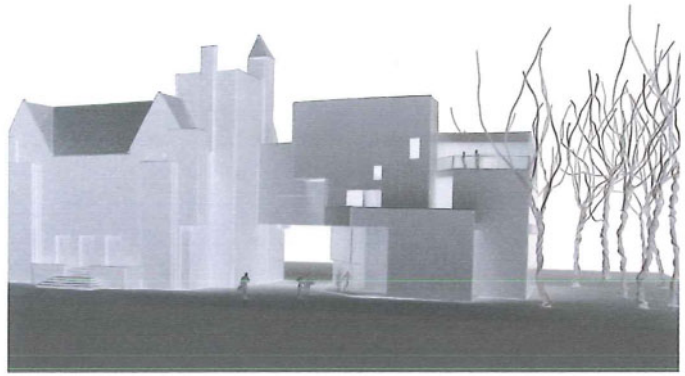
functies	gevraagd netto m ²	voorstel netto m ²
kelderverdieping		
voorraad + archief + stock uitleen	230	271
liftsas + trapzaal		20
gelijkvloers		
onthaal + inkomhal	120	144
sanitair	6	8
burgerzaken	110	116
welzijn	160	157
inkomsas + liftsas + trapzaal		32
1ste verdieping		
raadzaal	150	150
refter	75	74
keuken	25	23
sanitair dames + heren	50	50
"antichambre" + verbindingsbrug		92
liftsas + trapzaal		20
(terrassen)		77m2 wordt niet gerekend
2de verdieping		
stedenbouw + technische dienst	193	190
liftsas + trapzaal		20
(terras)		17m2 wordt niet gerekend
hal + verbindingsbrug		49
technische verdieping		109
	1.119	
	30% circ+diverse	
	1.455	1.525
		de gevraagde oppervlakte kan gerealiseerd worden

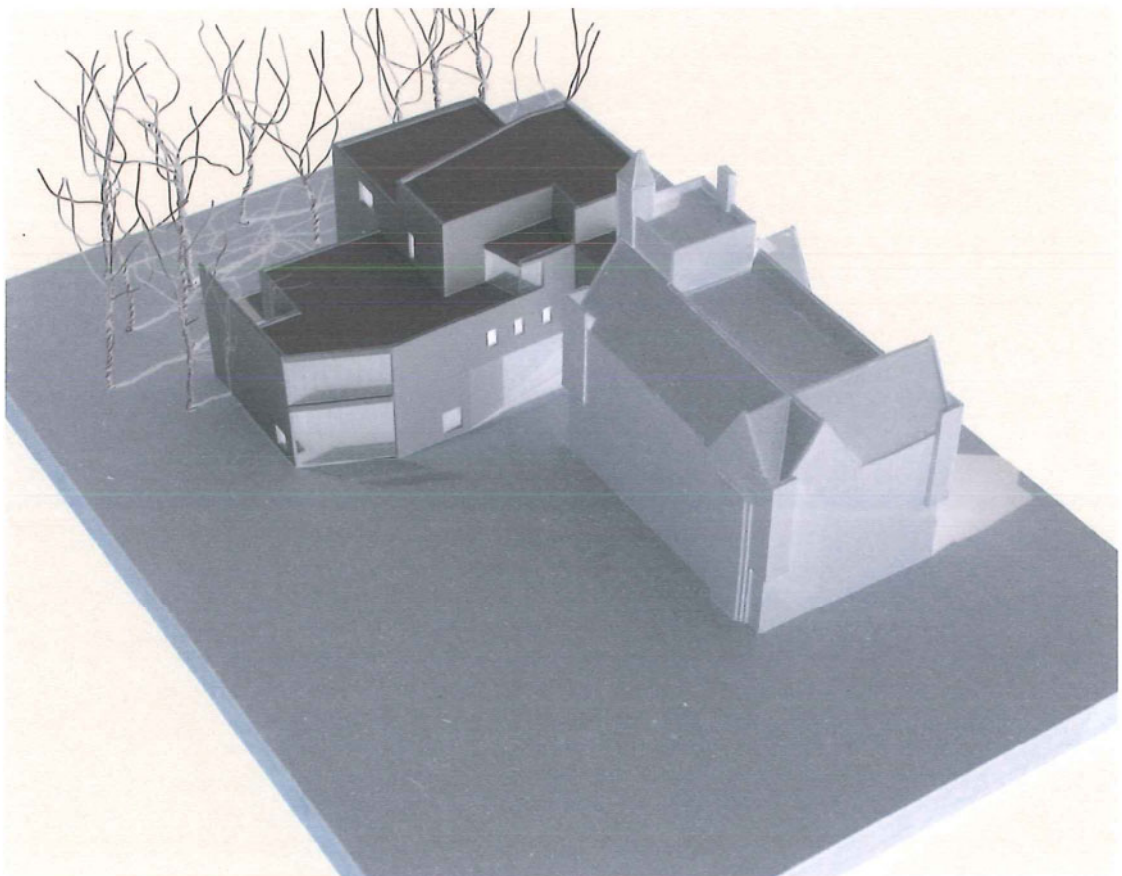
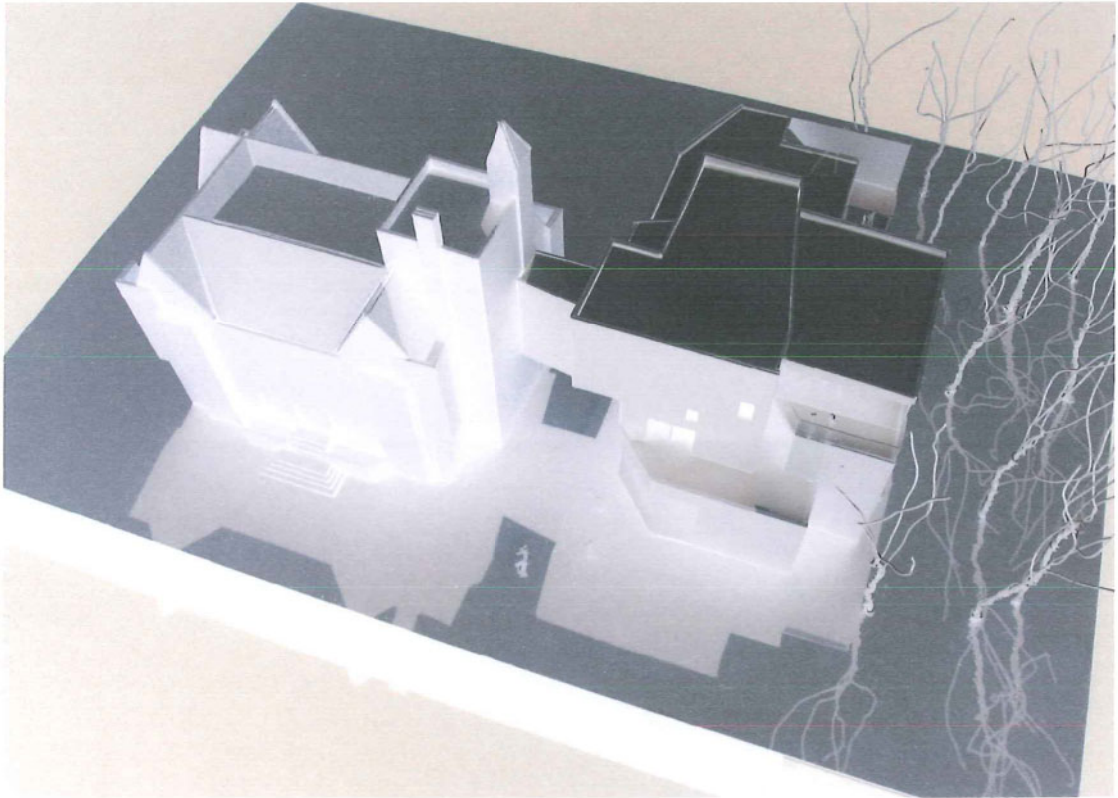

Schetsontwerp Gemeentehuis Zoersel
DRIESEN-MEERSMAN-THOMAS architecten
Bureau Bouwtechniek voor Architectuur cbva

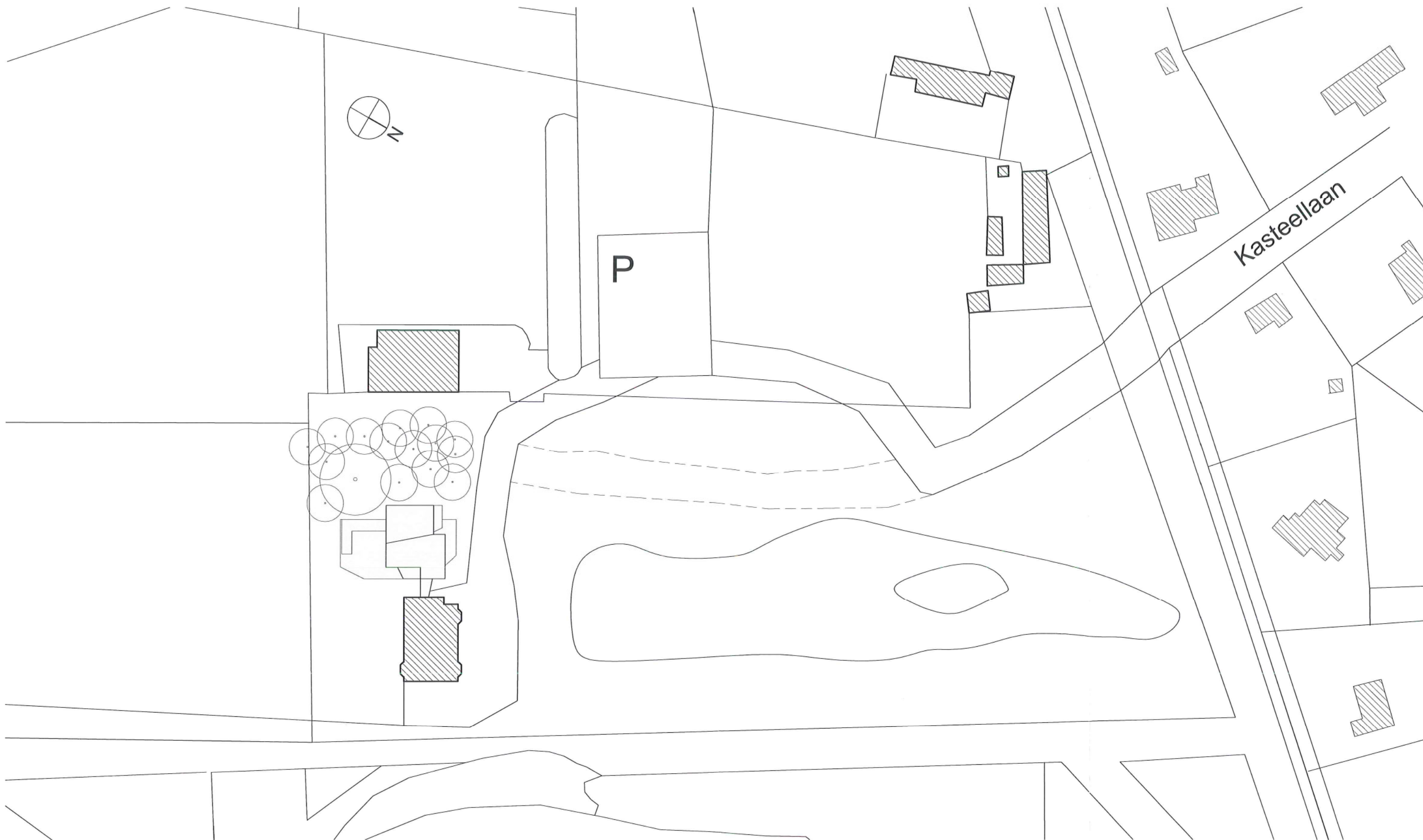

Schetsontwerp Gemeentehuis Zoersel
DRIESEN-MEERSMAN-THOMAS architecten
Bureau Bouwtechniek voor Architectuur cbva

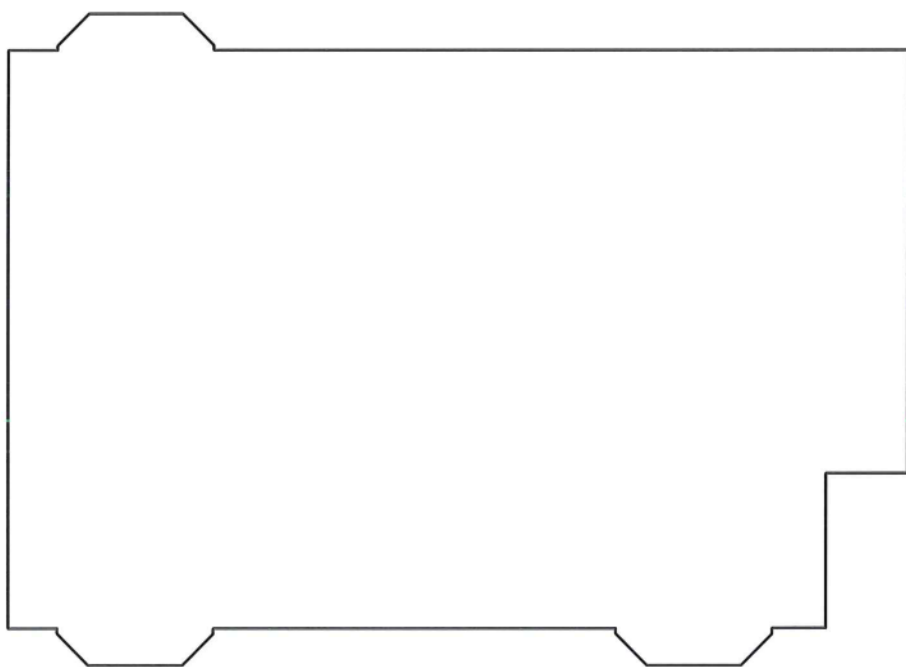

Schetsontwerp Gemeentehuis Zoersel
DRIESEN-MEERSMAN-THOMAS architecten
Bureau Bouwtechniek voor Architectuur cbva

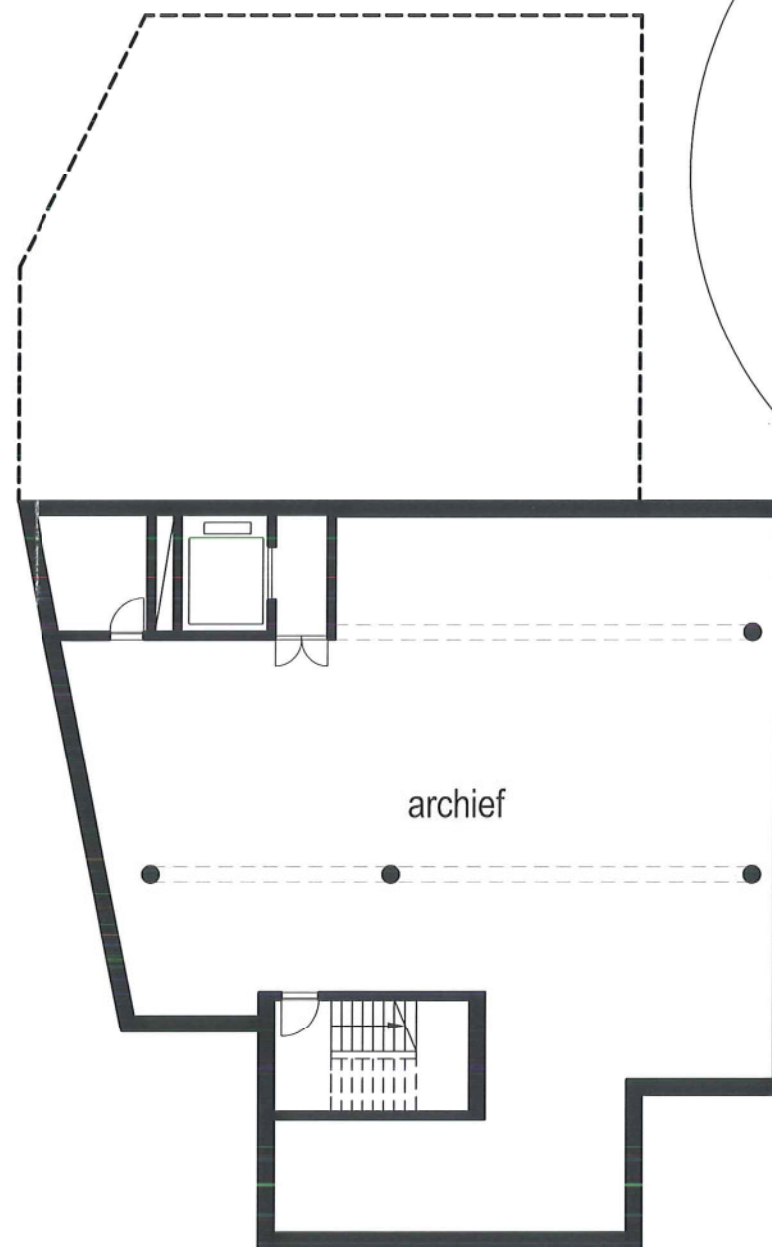

Schetsontwerp Gemeentehuis Zoersel
inplanting schaal 1/1000 19 juni 2003

DRIESEN-MEERSMAN-THOMAS architecten
Bureau Bouwtechniek voor Architectuur bvba

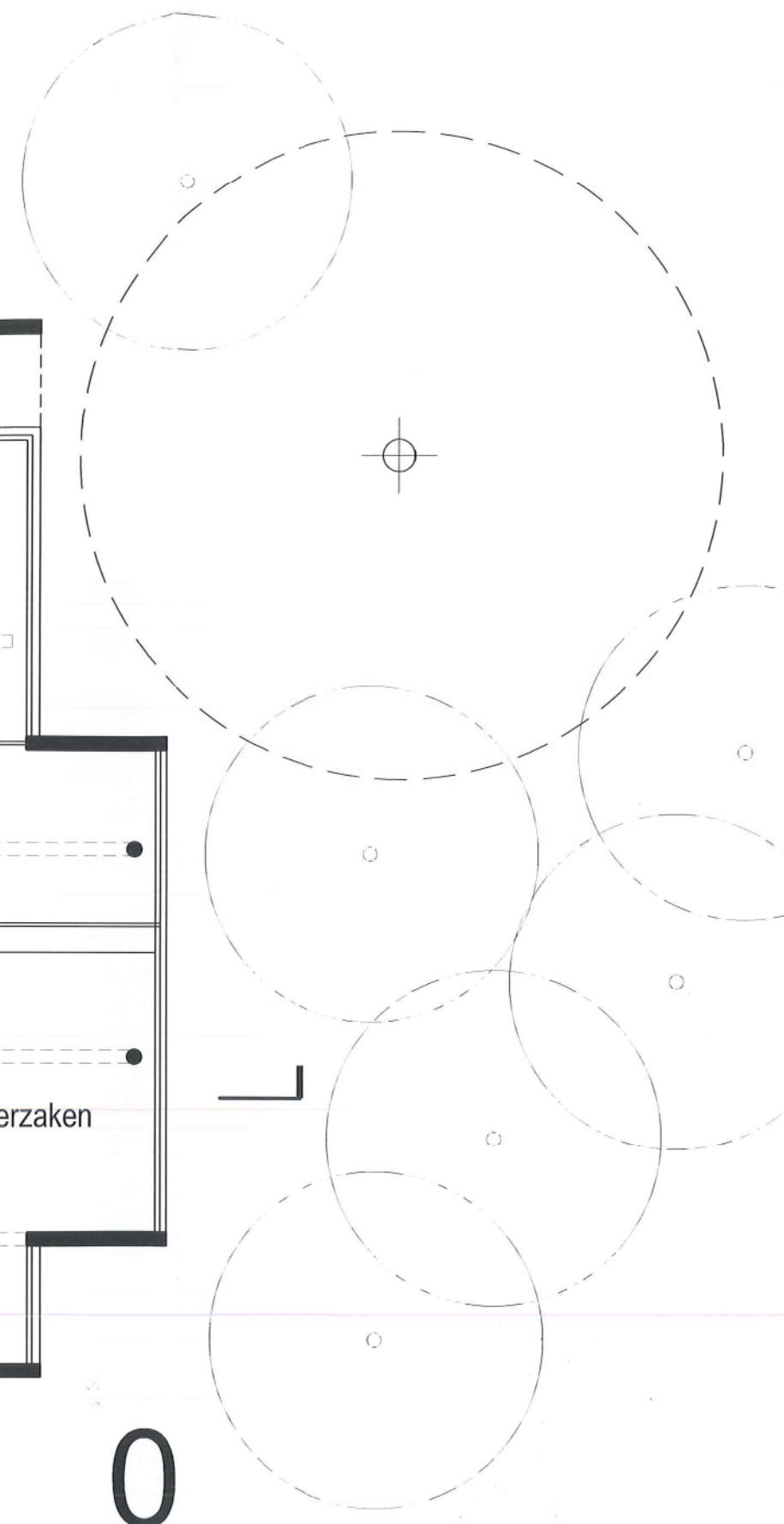
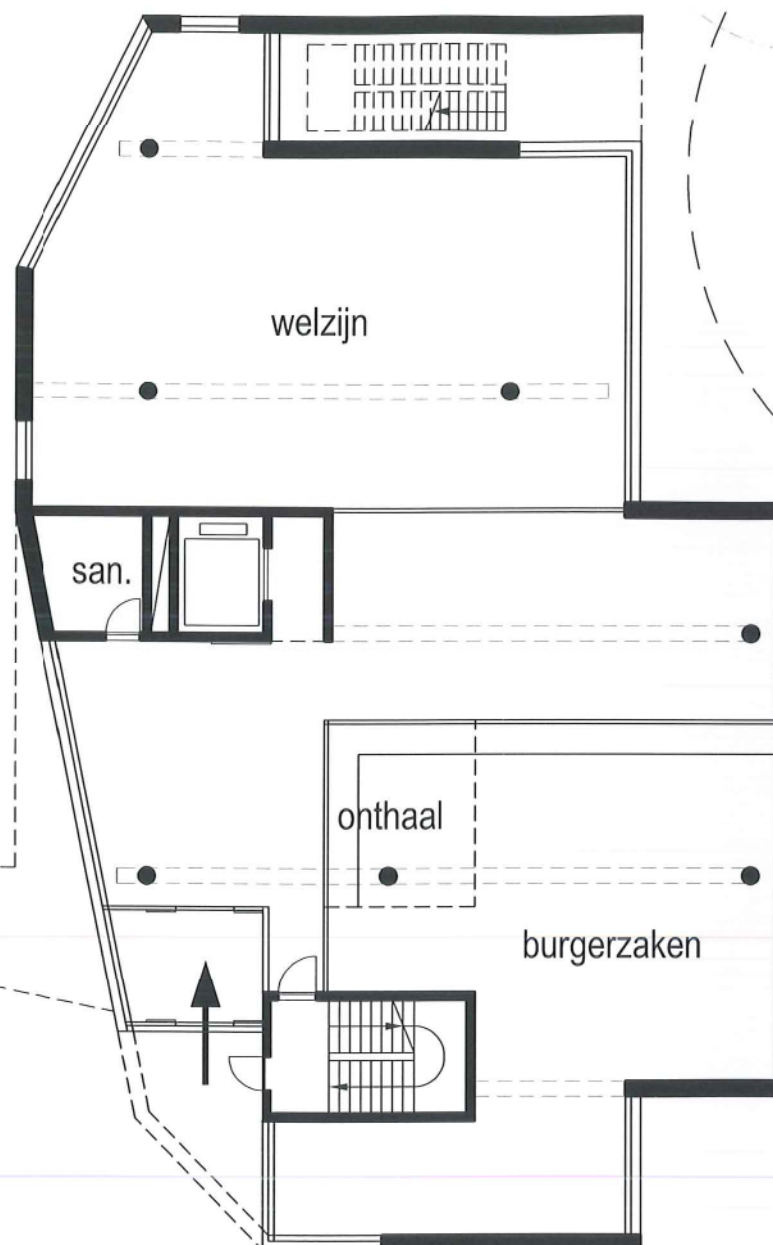
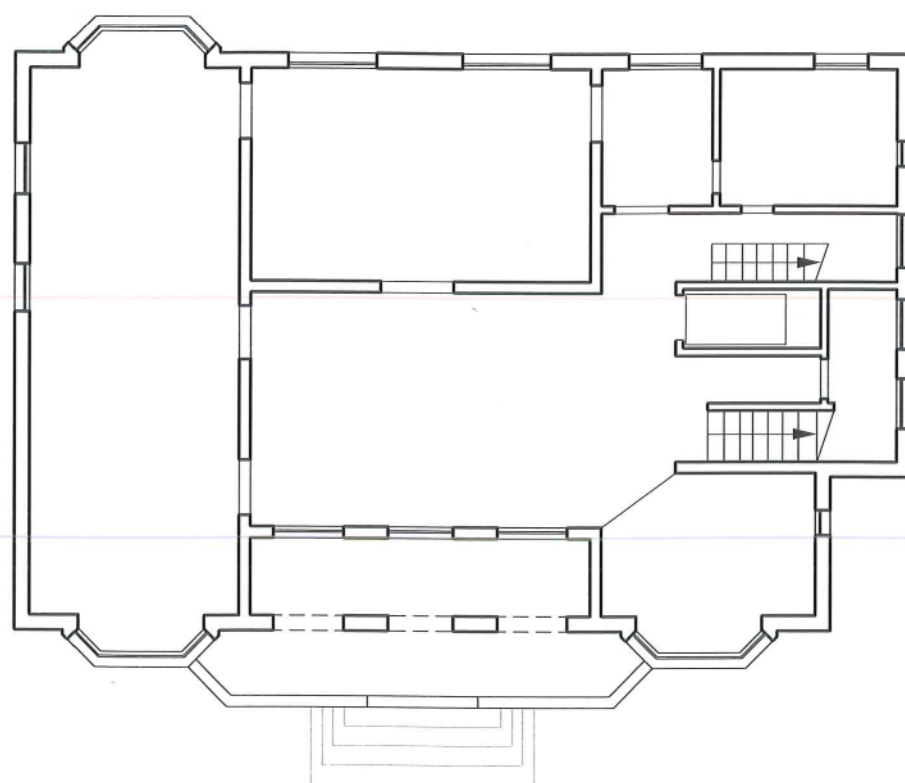
0 5 10

-1

Schetsontwerp Gemeentehuis Zoersel
plannen schaal 1/200 19 juni 2003

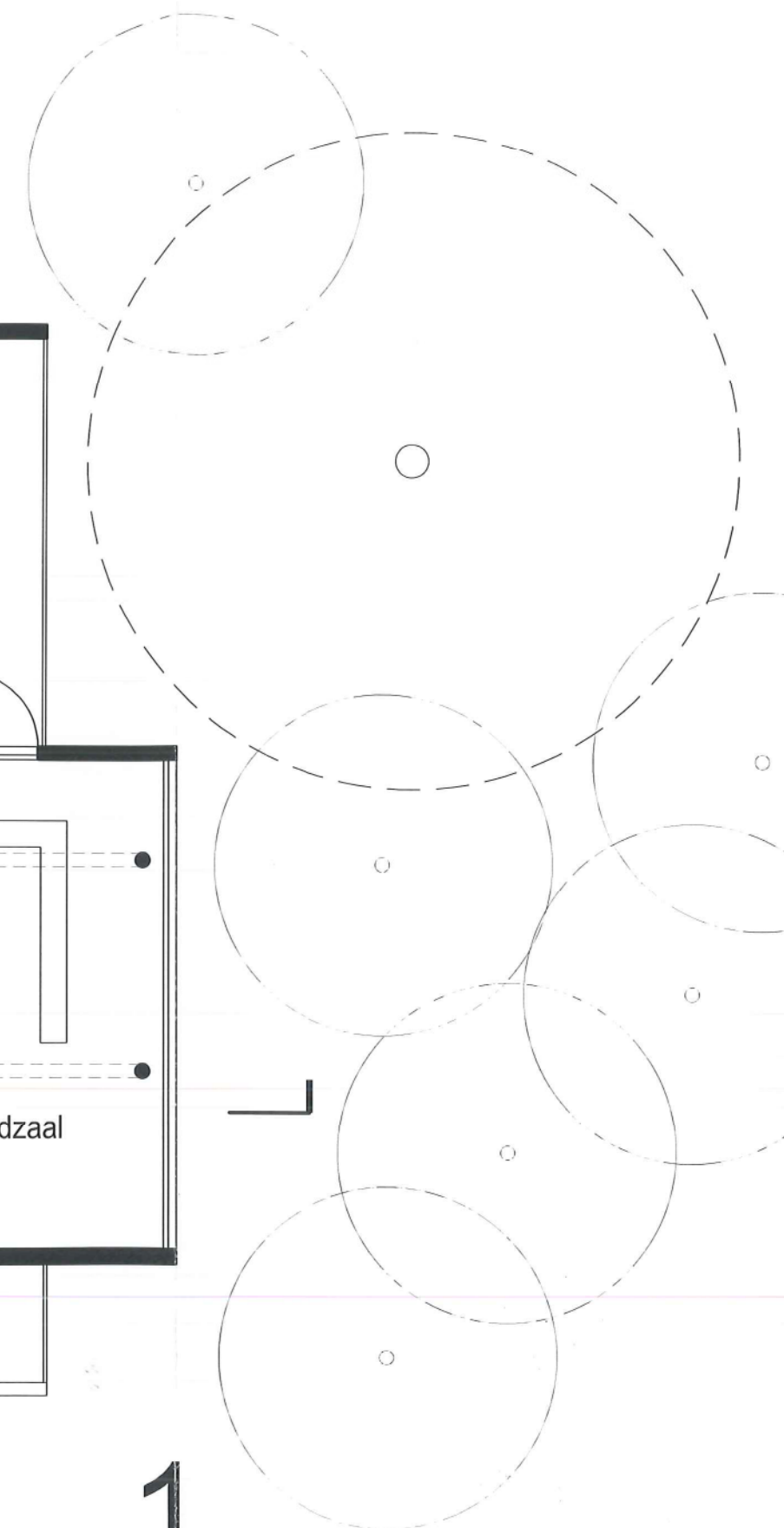
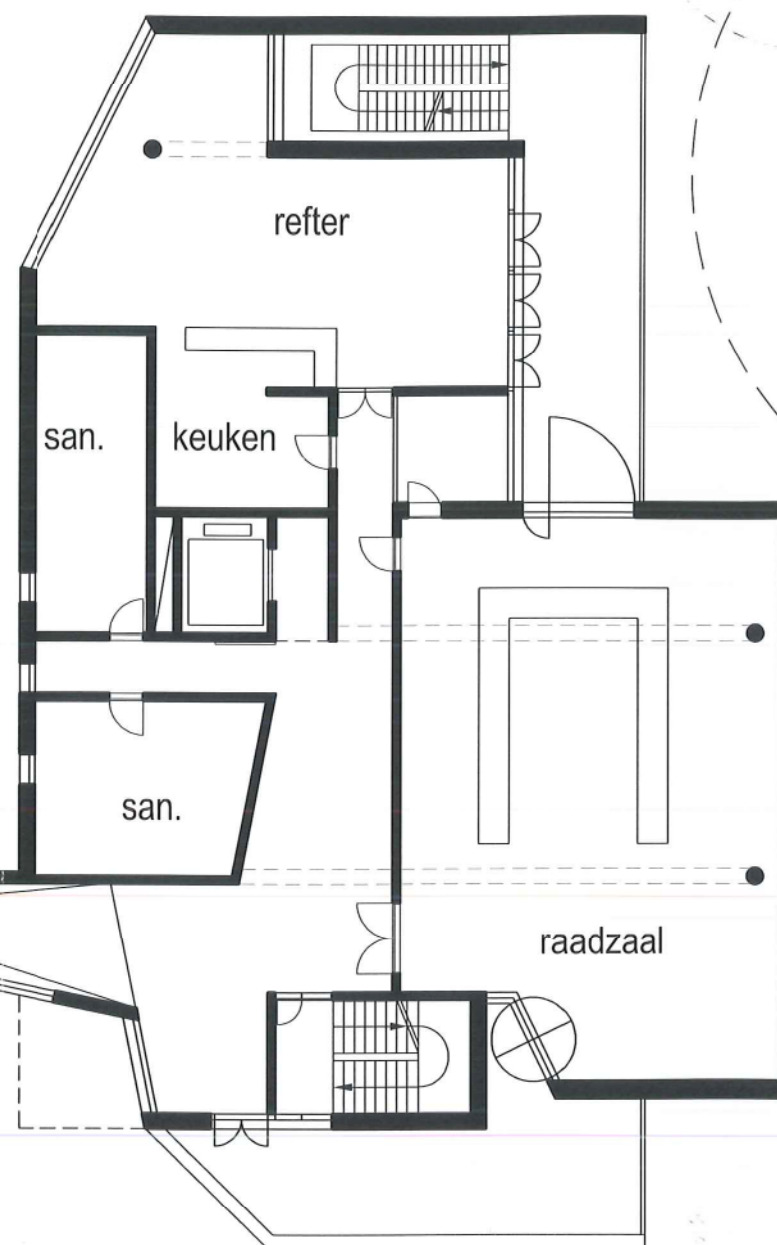
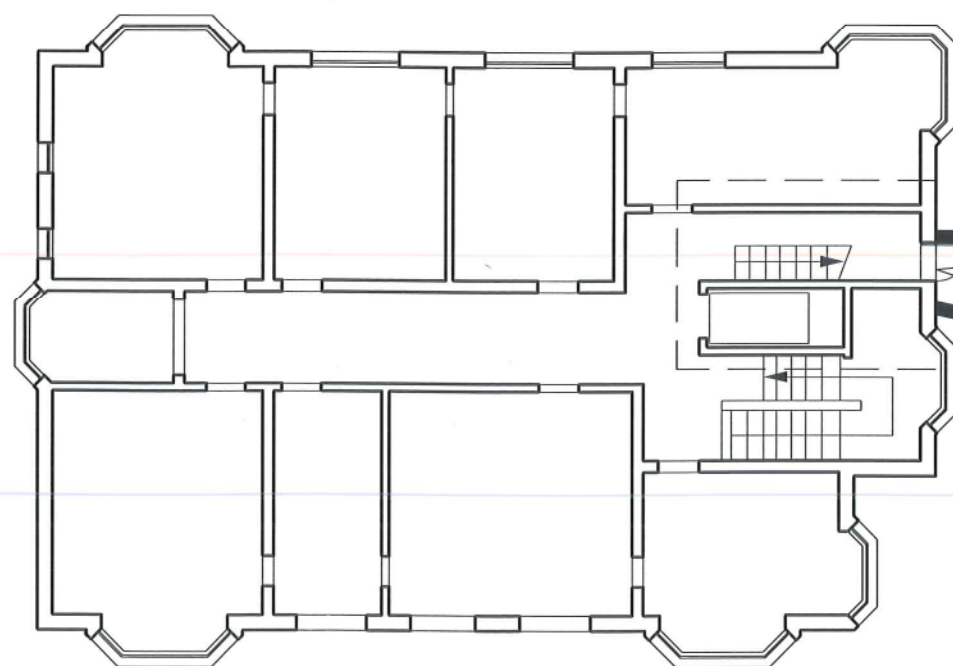
DRIESEN-MEERSMAN-THOMAS architecten
Bureau Bouwtechniek voor Architectuur civa

0 5 10

Schetsontwerp Gemeentehuis Zoersel
plannen schaal 1/200 19 juni 2003

DRIESEN-MEERSMAN-THOMAS architecten
Bureau Bouwtechniek voor Architectuur bvba

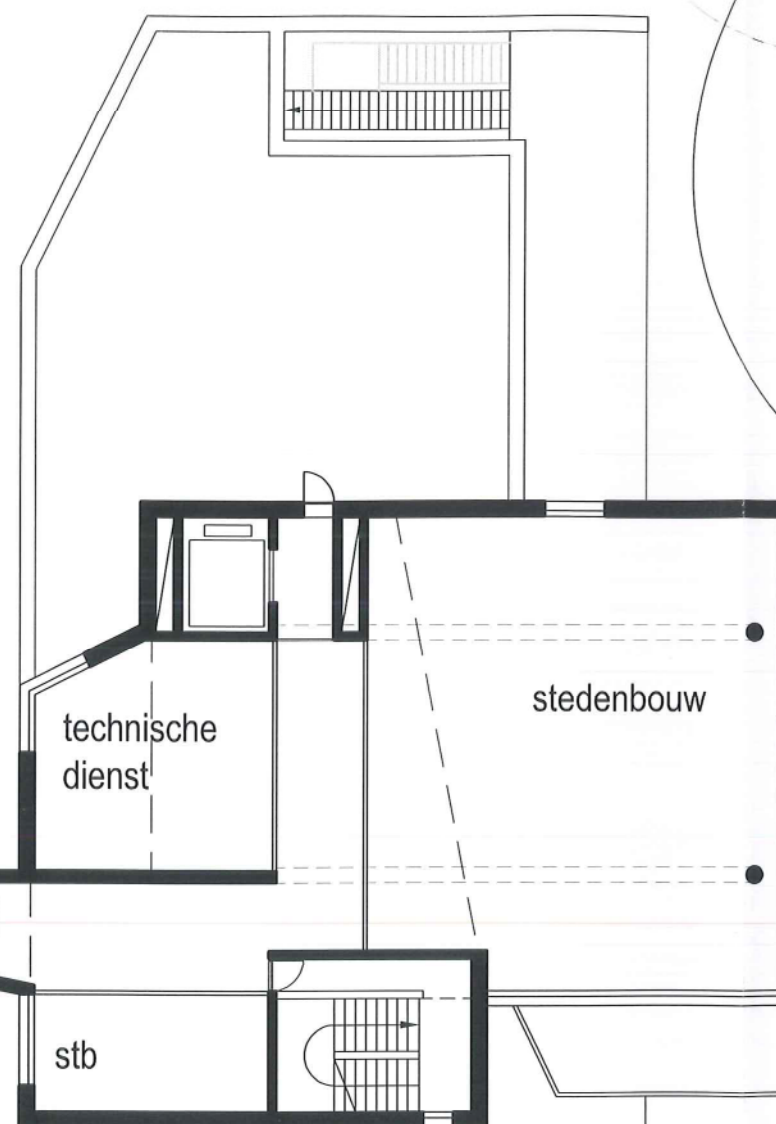
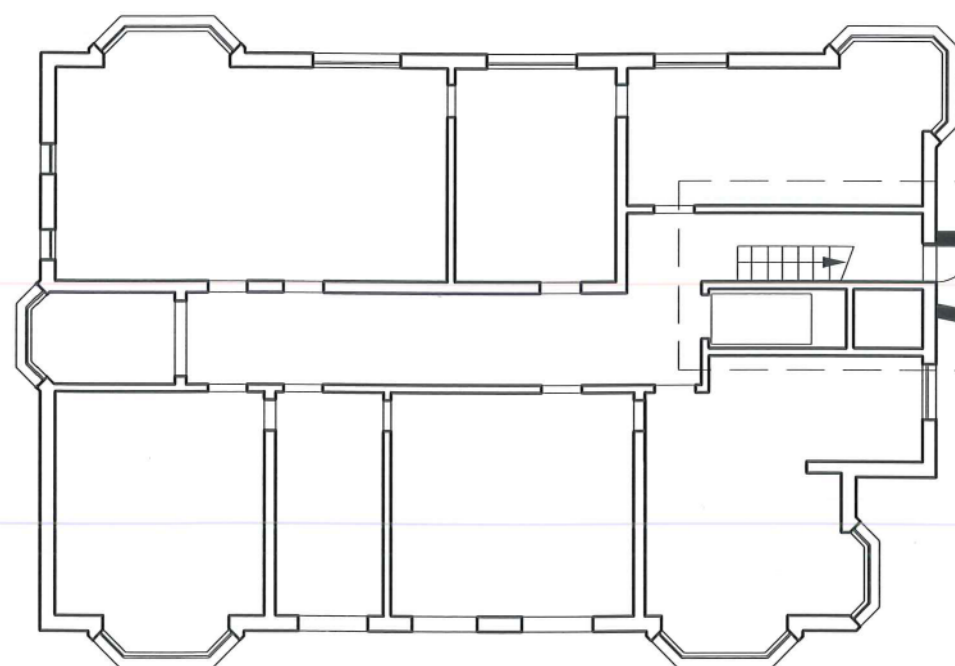

0 5 10

1

Schetsontwerp Gemeentehuis Zoersel
plannen schaal 1/200 19 juni 2003

DRIESEN-MEERSMAN-THOMAS architecten
Bureau Bouwtechniek voor Architectuur bvba

stb

technische
dienst

stedenbouw

2

0 5 10

Schetsontwerp Gemeentehuis Zoersel
plannen schaal 1/200 19 juni 2003

DRIESEN-MEERSMAN-THOMAS architecten
Bureau Bouwtechniek voor Architectuur bvba

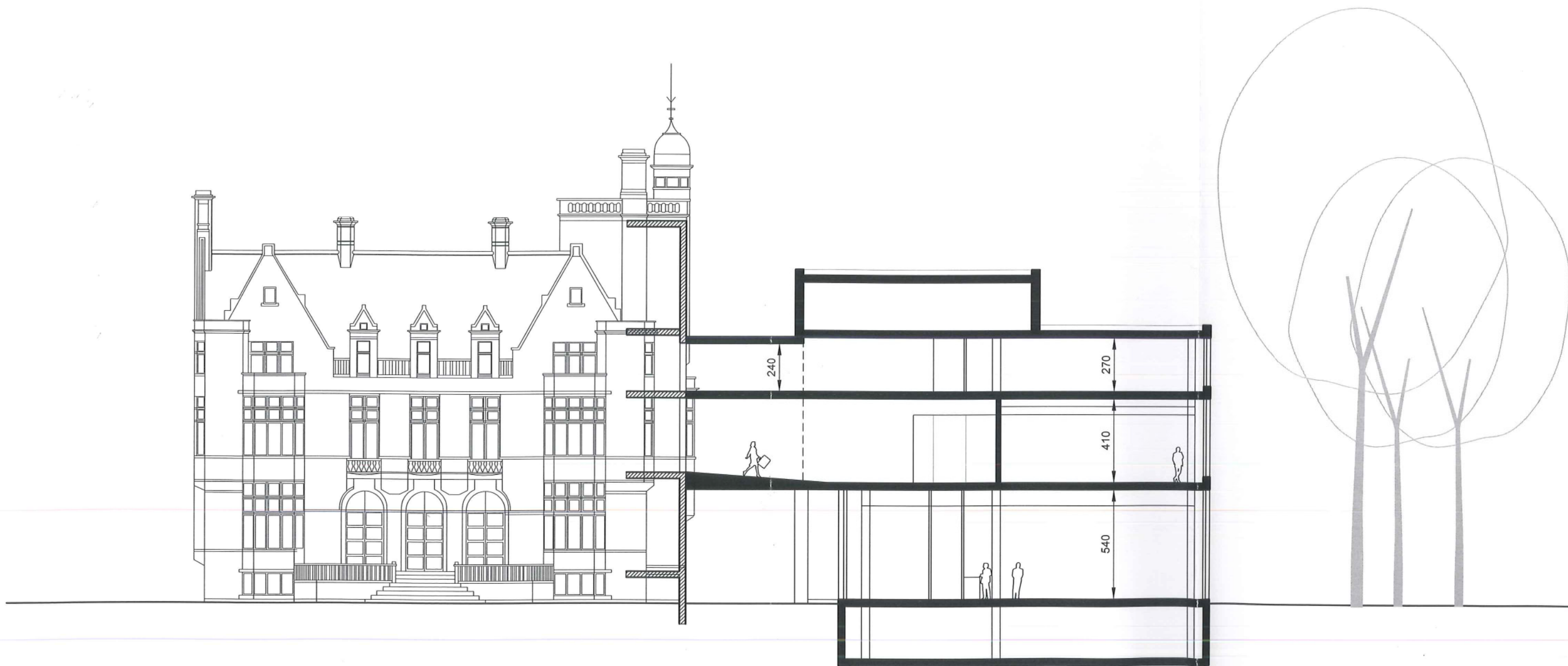
0 5 10

technische
ruimte

TV

Schetsontwerp Gemeentehuis Zoersel
plannen schaal 1/200 19 juni 2003

DRIESEN-MEERSMAN-THOMAS architecten
Bureau Bouwtechniek voor Architectuur chva

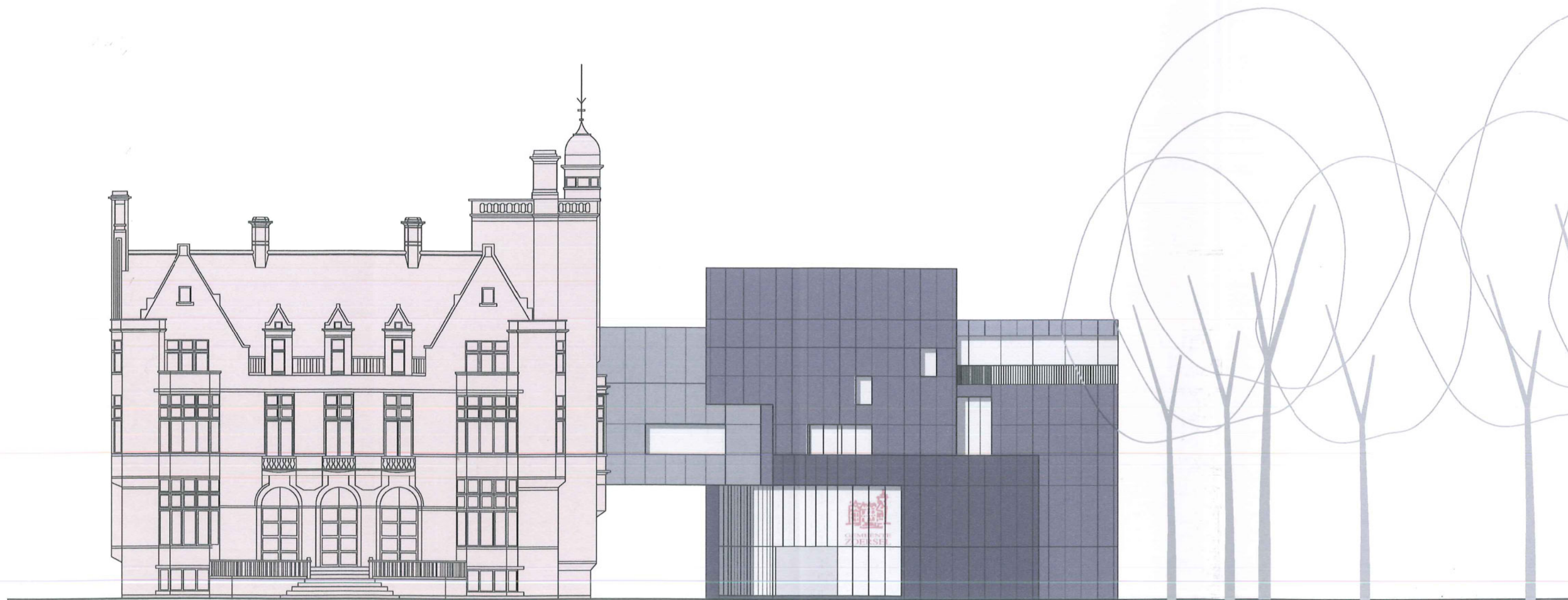

dwarse snede

0 5 10

Schetsontwerp Gemeentehuis Zoersel
plannen schaal 1/200 19 juni 2003

DRIESEN-MEERSMAN-THOMAS architecten
Bureau Bouwtechniek voor Architectuur bvba

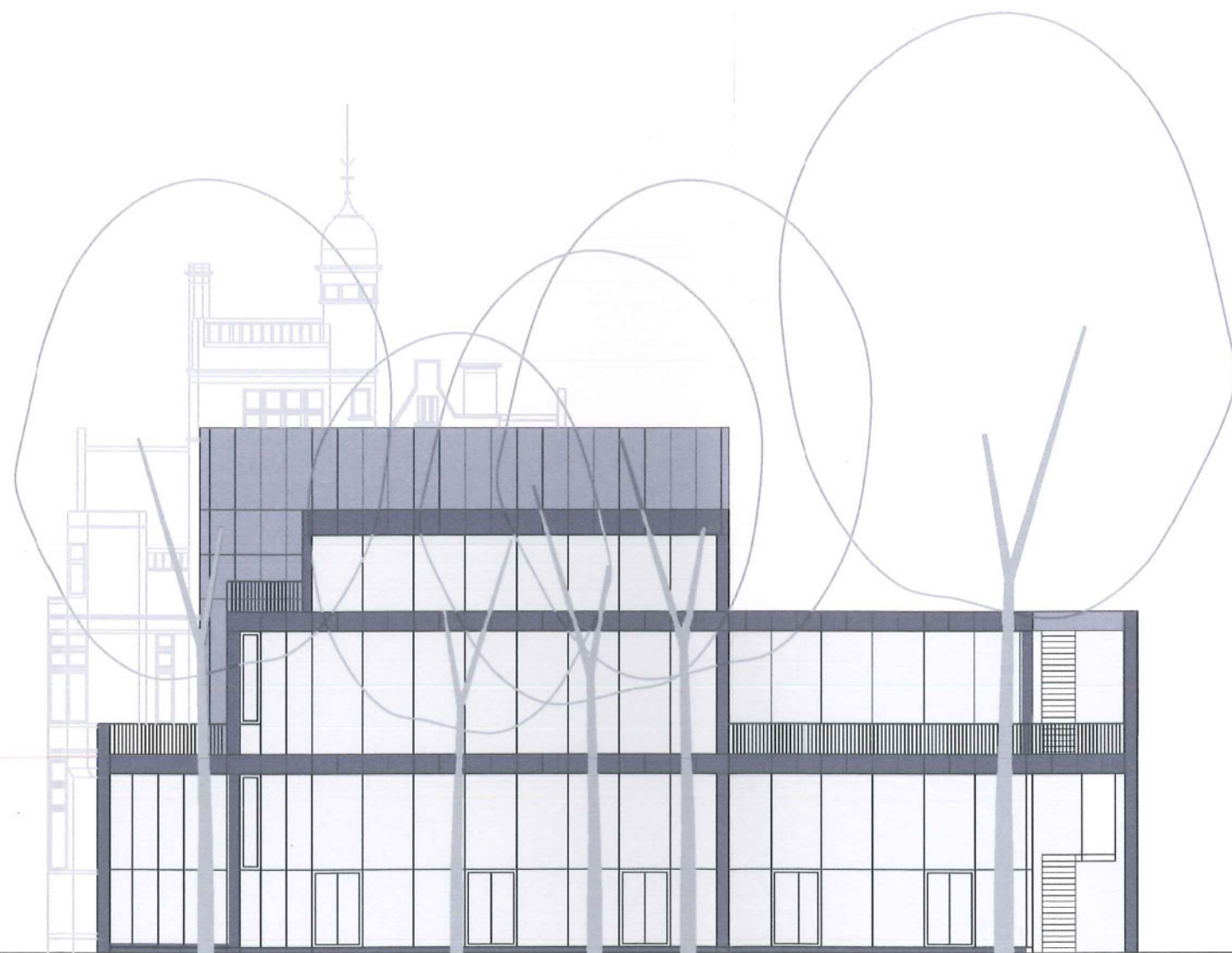

gevel noord

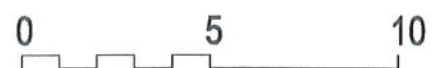
0 5 10

Schetsontwerp Gemeentehuis Zoersel
plannen schaal 1/200 19 juni 2003

DRIESEN-MEERSMAN-THOMAS architecten
Bureau Bouwtechniek voor Architectuur cbva

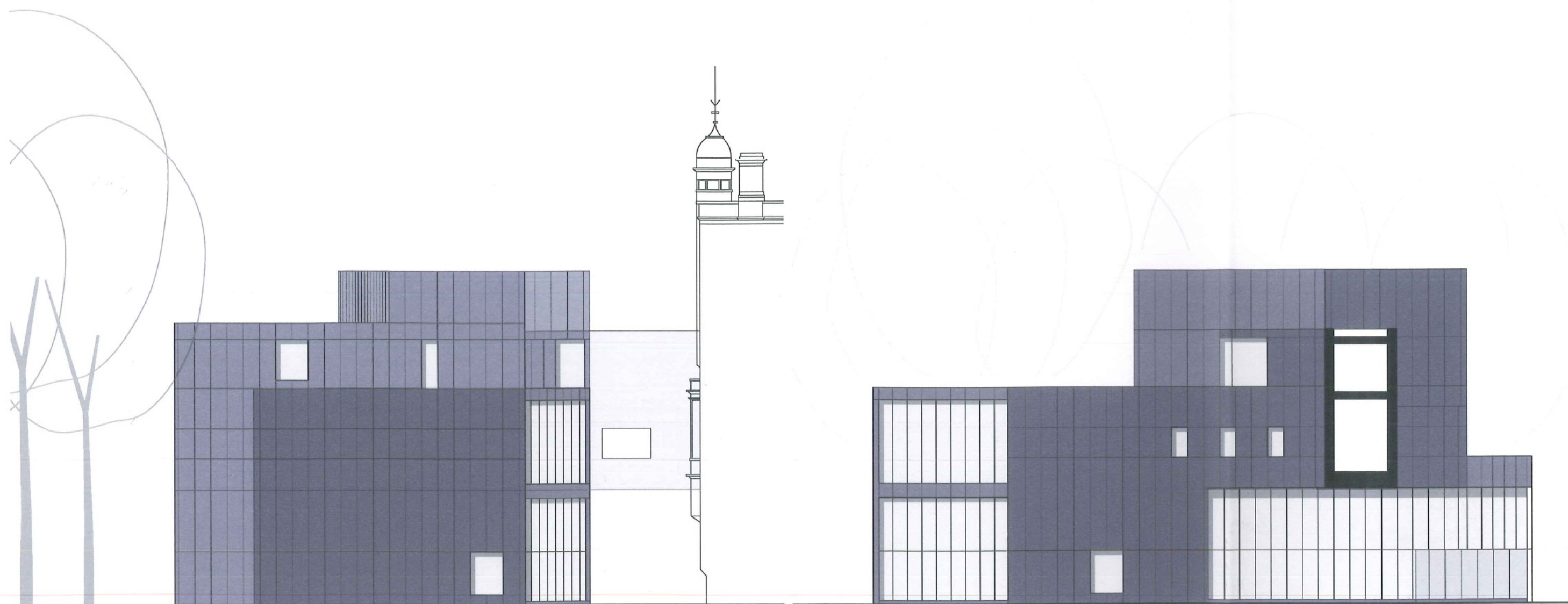

gevel west

Schetsontwerp Gemeentehuis Zoersel
plannen schaal 1/200 19 juni 2003

DRIESEN-MEERSMAN-THOMAS architecten
Bureau Bouwtechniek voor Architectuur cbva

gevel zuid

gevel oost (kasteelzijde)

0 5 10

Schetsontwerp Gemeentehuis Zoersel
plannen schaal 1/200 19 juni 2003

DRIESEN-MEERSMAN-THOMAS architecten
Bureau Bouwtechniek voor Architectuur bvba